

Bijdrage SP debat begroting 2022

Voorzitter,

Helaas zit onze fractievoorzitter Jimmy Dijk ziek thuis. Dus u zult het met mij moeten doen vandaag. Nou sta ik bij onze lokale omroep ook wel bekend als de reserve-Jimmy, dus ik geloof dat het wel goed gaat komen. Maar ik kan niet beloven dat ik dit debat net zo genuanceerd en evenwichtig doe als u van de heer Dijk gewend bent.

Wat u wel van de SP-fractie gewend bent is dat wij, zoals we dat altijd doen, ook vandaag een aantal verbetervoorstellen voor de begroting van 2022 zullen doen. Voor meer inkomenstoeslag, voor meer werk en betere begeleiding naar werk, voor het niet strikt toepassen van de kostendelersnorm, voor meer geld om woningen te isoleren en voor het verhogen van de lonen van mensen met cruciale beroepen. Daarover straks meer.

Voorzitter, eerst geven we een beschouwing van de huidige politieke situatie, de politiek van dit college en wat de SP daar tegenover stelt. Want dit is de laatste begroting van het college van GroenLinks, PvdA, D66 en ChristenUnie. Het is een beleidsarme begroting. Oftewel, er staat niets nieuws in. Maar dat wil niet zeggen dat er geen politieke visie achter keuzes zat die tot deze begroting hebben geleid. Overigens vinden wij ook dat je je in deze roerige tijden niet kan veroorloven om met een beleidsarme begroting te komen, dat zal ik later ook toelichten.

Deze collegeperiode was door herindelingsverkiezingen korter dan anders. Gelukkig maar voorzitter, wat de SP betreft komen de raadsverkiezingen geen moment te vroeg. Er is nogal wat aan de hand in ons land en onze gemeente. We hebben te maken met een gezondheids crisis, een wooncrisis, een klimaatcrisis. We hebben een crisis qua armoede. We zien toenemende ongelijkheid en segregatie. Maar volgens de SP hebben we vooral een politieke en ideologische crisis. Daarom is het volgens ons tijd om af te rekenen met de failliete politieke ideologie van het liberalisme. Daarom moeten we weer durven nadenken over het opbouwen van collectieve voorzieningen.

In de ziekenhuizen en in onze thuiszorg is de werkdruk al jaren veel te hoog, zijn de lonen te laag en is er een groeiend tekort aan collega's. Mensen die geen thuiszorg meer kunnen krijgen, wordt om eigen kracht en zelfredzaamheid (of tegenwoordig eufemistisch samenredzaamheid) gevraagd omdat de kosten in de zorg zogenaamd onhoudbaar worden.

Voor jongeren, studenten, starters, gezinnen en ouderen is het schier onmogelijk geworden om een woning te vinden. Laat staan een betaalbare woning. Wie naarstig op zoek is naar een woning om een toekomst op te bouwen, kan bijna alleen nog terecht bij louche pandjesbazen die hun vermogen willen vermeerderen.

De Groningse bodem is geplunderd en bedrijven hebben daar miljarden winsten gemaakt. Onze publieke energiebedrijven zijn verpatst aan buitenlandse energiereuzen. Het klimaat wordt geplunderd. Tegelijkertijd stijgen energieprijzen de pan uit en betalen huishoudens met de laagste inkomens het hoogste percentage van hun besteedbaar inkomen aan klimaatlasten. Zij die de middelen hebben om te investeren in isolatie of opwek zitten er financieel warmpjes bij, zij die dat niet kunnen gaan nog meer betalen of moeten zich in de schulden steken.

Mensen met cruciaal beroepen, in de publieke sector of mensen die direct of indirect in opdracht van de overheid werken, werken te vaak voor een te laag loon. Het onderwijs in Groningen kent de grootste toename van segregatie van heel Nederland.

Maar voorzitter, dit zijn geen natuurrampen. Dit is niet iets dat ons overkomt. Dit is het gevolg van een failliete politieke ideologie; van het liberalisme. Gestoeld op uitgangspunten van een heilig geloof in het marktmechanisme en concurrentie tussen mensen. Het gevolg is vergaande individualisering, toenemende ongelijkheid, een overheid die zijn inwoners als klant ziet en segregatie op allerlei niveaus. En een groeiend ongenoegen in de maatschappij.

En het is ook deze politieke ideologie die nog teveel doorklinkt in de keuzes die dit college in de afgelopen 3,5 jaar heeft gemaakt. Of wat zeg ik, eigenlijk de afgelopen 8 jaar. Vooruit, GroenLinks en D66 hebben electoraal stuivertje gewisseld, maar de politiek is grotendeels hetzelfde gebleven. Een van pappen en nathouden. Een van veel mooie woorden over armoedebestrijding, klimaat- en groenbeleid, zeggenschap. Maar als je het afpelt, ook een politiek van veel individualisme, marktdenken en weinig echt fundamentele veranderingen. En te vaak zelfs wist dit college op een zeer kwalijke manier zelfs inwoner regelrecht tegen zich in het harnas te jagen en van zich te vervreemden. Bijvoorbeeld als het om DIFTAR, zonneparken, windmolens, bezuinigingen op het WMO-vervoer en huurders in schimmelwoningen.

Vooruit, er waren ook wat lichtpuntjes. Die zullen wij hier dan maar even in de schijnwerpers zetten. De invoering van de basisbanen waren een concrete poging om enigszins te breken met de heersende ideologie. Net als het in dienst nemen van de schoonmakers bij de gemeente. Natuurlijk ook de woonplicht om de markt wat uit de woningmarkt te halen. En ja, het eerder kwijtschelden van de gemeentelijke belastingen heeft iets gedaan om de ergste

armoede te verlichten. Maar het was te weinig, het was niet hemelbestormend, niet fundamenteel genoeg. En we weten allemaal waar de echte weerstand tegen verandering zat. Bij de liberalen van D66. Het is immers hun ideologie. Maar het had wel gekund, en het kan nog.

Juist nu, in tijden van een maatschappelijke, politieke en ideologische crisis is een hernieuwde visie op de taak van de overheid en de lokale overheid in het bijzonder nodig. Deze tijd vraagt om een principiële herwaardering van het collectief. Een echte koerswijziging. Voor mensen die de overheid nodig hebben, maar bovenal voor de maatschappelijke problemen die zonder de overheid niet op te lossen zijn.

Concreet betekent dat volgens de SP dat we weer collectieve voorzieningen opbouwen, zoals

- een gemeentelijk leer- en werkbedrijf. Met basisbanen, met werk voor vakkrachten en mensen met een beroepsopleiding. Waar werk gedaan wordt dat voor de samenleving nuttig is en waarbij we mensen die het werk doen zich kunnen ontwikkelen, bijscholen en emanciperen.
- Een publiek energiebedrijf dat zelf zonnepanelen aanlegt bij inwoners of isolatieprojecten voorfinanciert. Uitgevoerd door mensen van het gemeentelijk leer- en werkbedrijf. Zodat mensen meer zeggenschap over onze energievoorzieningen hebben, ervan profiteren en er onderdeel van kunnen zijn.
- Een gemeentelijke thuiszorgorganisatie. Met genoeg vaste zorgwerkers die voldoende tijd hebben voor ouderen en zorgbehoevenden. Gewaardeerd personeel met een goed salaris en werkzekerheid. Zodat we het vak aantrekkelijker en zorgen we dat jongeren via ons leer- en werkbedrijf ervoor kiezen om in de zorg te gaan werken.
- Echte inkomensondersteuning zodat we achterstanden kunnen inlopen en gecreëerde achterstellingen kunnen opheffen. Maar ook door scholingsprogramma's met een werkgarantie bij het werkbedrijf zodat mensen uit de armoede komen, zich verder kunnen ontwikkelen en aan het werk kunnen.

Maar voorzitter,

Wij snappen ook wel dat we dat niet meer in de begroting van 2022 krijgen. Maar het zijn wel de uitgangspunten voor de voorstellen die we vandaag doen. Wij vinden niet dat we nu rustig kunnen zitten afwachten op nieuwe plannen van een nieuw college. Onze samenleving schreeuwt om verandering. Wij zijn dan ook optimistisch dat we een andere overheid,

gestoeld op het collectief, kunnen bouwen. We zien dagelijks, in de buurten waar we actievoeren hoeveel mensen bereid zijn om zich in te zetten voor hun omgeving, voor het collectief. Of het nou de aardbevingsgedupeerden van de Ommelanderstraat en Blinkerdlaan zijn, of de huurders van schimmelwoningen aan het Seringehof. Of het nou de cruciale werkers zijn die in actie komen voor meer waardering, betere lonen en meer werkzekerheid. Of de mensen die onze gemeenteraad scherp houden rondom de Gerrit Krol brug, de mensen die willen dat de energietransitie op een goede manier slaagt van EcoThesinge of de Lagelandpolder.

Maar die bewoners verdienen ook een college dat die keuzes durft te maken. Dan moeten we breken met de ideologie van vermarkting, concurrentie en het individualisme. En laten we maar heel helder zijn. Die andere overheid kunnen we niet bouwen met D66 die vastzit in het liberale denken. Het is jammer dat GroenLinks en PvdA dat bij het begin van deze periode niet zagen en toch voor liberaal kozen in plaats van sociaal met de SP. Daarom is het goed dat onze inwoners zich binnenkort mogen uitspreken via de stembus. De strijd in Groningen zal gaan tussen liberaal of sociaal. De SP zal alles op alles zetten om de strijd voor het collectief en een sociaal Groningen te winnen.